

seria de autor
Herta Müller

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Herta
Müller

Animalul inimii

Traducere din germană de
NORA IUGA

HUMANITAS
fiction

Redactor: Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Corina Roncea, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

HERTA MÜLLER
HERZTIER

© Carl Hanser Verlag München 2007

Authorized translation from the original German language edition published
by Carl Hanser Verlag, München
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2016, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MÜLLER, HERTA

Animalul inimii / Herta Müller; trad.: Nora Iuga. – București:

Humanitas Fiction, 2016

ISBN 978-973-689-997-3

I. Iuga, Nora (trad.)

821.112.2-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

aveam câte un prieten în fiecare bucățică de nor
de fapt așa sunt prietenii când e atâta spaimă pe lume
mama spunea și ea că e normal și că nu accepta să mă fac prieten
mai bine m-aș gândi la ceva serios

Gellu Naum

Când tăcem, suntem dezagreabili, spuse Edgar, când vorbim, devenim ridicoli.

Șezuserăm prea multă vreme pe podea, în fața fotografiilor. De atâta stat pe jos, îmi amortiseră picioarele.

Cu vorbele în gură calci la fel de multe cum ai călca iarba cu picioarele. Dar și cu tăcerea.

Edgar tăcu.

Azi nu-mi pot încă imagina un mormânt. Doar un cordon, o fereastră, o nucă și o funie. Fiecare moarte e pentru mine un sac.

Dacă te-ar auzi cineva, ar zice că ești nebună, spuse Edgar.

Și când îmi imaginez asta e ca și când fiecare mort ar lăsa în urma lui un sac de cuvinte. Mereu îmi vin în minte frizerul și foarfeca de unghii, pentru că morții nu mai au nevoie de ele. Și fiindcă morților nu le mai cad nasturii.

Poate că ei simțeau altfel decât noi că dictatorul este o greșală, spuse Edgar.

Aveau dovada, pentru că și noi eram în ochii noștri o greșală. Pentru că în această țară trebuia să umblăm, să mâncăm, să dormim, să iubim pe cineva cu frică,

până când aveam din nou nevoie de frizer și de foarfeca de unghii.

Când unul face cimitire numai pentru că umblă, mănâncă și iubește pe cineva, spuse Edgar, atunci acela e o greșală mai mare decât noi. E o greșală cât pentru toți, o greșală atotstăpânitoare.

Iarba ne crește în cap. Când vorbim, o cosim. Dar și când tăcem. Și iarba a doua și a treia cresc la loc cum vor ele. Și totuși, avem noroc.

Lola venea din sudul țării și pe chipul ei se putea citi ținutul acela sărac. Nu știu unde exact, poate pe pomeții obrajilor sau în jurul gurii sau chiar în mijlocul ochilor. Așa ceva e greu de spus, la fel de greu despre un ținut ca și despre un obraz. Toate ținuturile din țară rămăseseră sărace ca și cele din fiecare obraz. Ținutul Lolei, așa cum apărea el pe pomeții obrajilor ei, în jurul gurii sau în mijlocul ochilor, era poate și mai sărac. Mai mult ținut decât peisaj.

Seceta înghite tot, în afară de oi, pepeni și duzi, scrie Lola.

Dar nu ținutul secetos a mânat-o pe Lola la oraș. Ce învăț e egal cu seceta, scrie Lola în caietul ei. Seceta nu observă ce multe știu. Vede numai ce sunt, mai exact cine. Să ajungi ceva la oraș și după patru ani să te întorci în sat. Dar nu jos, pe drumul plin de praf, ci sus, printre crengile duzilor.

Și la oraș erau duzi. Dar nu afară, pe străzi. În curțile interioare. Și nu în prea multe, numai în curțile oame-

nilor bătrâni erau duzi. Și sub pomi se afla un scaun de sufragerie. Era tapițat cu pluș. Dar plușul era pătat și rupt. Și gaura fusese astupată în partea de dedesubt cu un șomoioag de paie. Paiele se turtiseră de atâta șezut. Atârnau sub scaun ca o coadă.

Dacă mergeai până la scaunul cu plușul decolorat, din coada aceea se distingeau până și firele. Se vedea chiar că fuseseră cândva verzi.

În curțile cu duzi umbra cădea ca liniștea pe un obraz bătrân, așezat pe scaun. Ca liniștea, pentru că nici eu nu m-așteptam să mă duc în aceste curți și nu rămâneam decât rareori. În astfel de prilejuri rare, un fir de lumină, ce cădea întins ca un șnur din vârful pomului pe obrazul bătrân, arăta un ținut îndepărtat. Pe acest fir priveam în sus și în jos. Un fior îmi trecea pe șira spinării pentru că liniștea nu venea din crengile duzilor, ci din singurătatea ochilor din obrazul acela. Nu voiam să fiu zărită de nimeni în aceste curți, să fiu întrebată de nimeni ce caut aici. Nu făceam decât să văd. Priveam duzii îndelung. Și pe urmă, înainte de a pleca, priveam din nou obrazul așezat pe scaun. Pe obraz era un ținut. Vedeam cum un tânăr sau o tânără părăsesc acel ținut cărând după ei un sac cu un dud. Vedeam puzderia de duzi aduși în curțile orașului.

Am citit mai târziu în caietul Lolei: Ce se scoate din ținutul acela se sădește mai târziu în propriul obraz.

Lola a vrut să facă patru ani de rusă. Examenul de admitere fusese ușor deoarece erau locuri berechet la facultate, ca și în școlile din țară. Și rusa nu era decât

pentru puțini o dorință. Dorințele sunt grele, scrie Lola, țelurile sunt mai ușoare. Un bărbat care studiază ceva are unghiile curate. În patru ani mă urmează, pentru că unul ca el știe că la țară e boier. Că frizerul îi vine acasă și-și scoate pantofii la ușă. În vecii vecilor să nu mai aud de oi, nici de pepeni, numai de duzi, pentru că frunze avem toți.

Un mic pătrat, o cameră, o fereastră, șase fete, șase paturi, sub fiecare – un cuțar. Lângă ușă, un dulap în perete; pe tavan, deasupra ușii, un difuzor. Corurile muncitorești răsunau de la tavan la perete, de la perete la paturi, până se lăsa noaptea. Atunci se linișteau la fel cu strada din fața ferestrei și cu parcul de afară plin de tufișuri, pe care nu-l străbătea nimeni. Micul pătrat se repeta de patruzeci de ori în fiecare cămin.

Cineva spunea că difuzoarele văd și aud tot ce facem.

Rochiile celor șase fete atârnavu înghesuite în dulap, Lola avea cele mai puține rochii. Ea purta rochiile tuturor fetelor. Ciorapii zăceau sub paturi în cufere.

Cineva cânta:

Zice mama că mi-o da,
văleleu, văleleu,
zestre când m-oi mărita,
văleu, văleu, văleleu,
douăzeci de perne mari,
văleleu, văleleu,
tăte pline cu țanțari,

văleu, văleu, văleleu,
douăzeci de perne mici
văleleu, văleleu,
tăte pline cu furnici,
văleu, văleu, văleleu,
douăzeci de perne moi,
văleleu, văleleu,
tăte pline de nevoi,
văleu, văleu, văleleu.

și Lola ședea pe podea lângă pat și-și deschise cufărul. Scotoci în grămada de ciorapi și ridică un ghemotoc de picioare, de degete și de călcâie amestecate de-a valma. Lăsa ciorapii să alunece pe dușumea. Mâinile Lolei tremurau și avea mai mult de doi ochi în obraz. Mâinile îi erau goale și se agitară mai mult de două ori prin aer. În aer erau tot atâtea mâini câți ciorapi erau pe jos.

Ochii, mâinile și ciorapii nu se mai suportau într-un cântec cântat peste două paturi. Cântat în picioare de un căpșor mic care se clătina cu o cută de amărăciune pe frunte. Un cântec din care cuta dispăru pe dată.

Sub fiecare pat era un cufăr plin cu ciorapi de bum-bac învâlmășiți. În toată țara li se zicea ciorapi cu patent pentru fete care voiau dresuri netede și subțiri ca un abur. Și fixativ pentru păr voiau fetele și rimel pentru gene și lac de unghii.

Sub pernele de la capul patului se aflau șase cutiuțe cu rimel. Șase fete scui-pau în cutiuțe și amestecau în

negreală cu scobitori până coca aceea ca smoala se lipea. Atunci își deschideau ochii mari. Scobitoarea zgâria pleoapa, genele deveneau negre și dese. Dar peste o oră în gene apăreau spărturi gri. Scuipatul se uscaseră și negreala cădea pe obraji.

Fetele acceptau negreala pe obraji, tușul de gene pe față, numai negrul de fum de la fabrici nu. Fetele voiau multe dresuri subțiri ca un abur, pentru că ochiurile fugeau atât de ușor și ele trebuiau să le prindă la glezne și pe pulpe. Să le prindă și să le lipească imediat cu oje.

O să fie greu să ții albe cămășile unui domn. Dar o să fie o plăcere când va veni cu mine în uscăciunea aceea, peste patru ani. Și dacă va reuși să orbească drumetii în sat cu albul cămășilor lui, pentru mine o să fie o plăcere. Și dacă este un domn la care vine frizerul acasă și-și lasă pantofii la ușă. O să fie greu să ții cămășile albe la atâta murdărie în care puricii își fac de cap, scrie Lola.

Lola spunea: Purici până și pe scoarța copacilor. Cineva spunea: Nu sunt purici, sunt păduchi, păduchi de frunză. Lola scrie în caietul ei: Puricii de frunză sunt și mai și. Cineva spunea că nu trag la om, pentru că oamenii n-au frunze. Lola scrie: Trag la orice, când arde soarele, trag chiar și la vânt. Pentru că toți avem frunze. Frunzele cad când nu mai creștem fiindcă s-a dus copilăria. Și frunzele se întorc când ne chircim, pentru că iubirea s-a dus. Frunzele cresc cum vor ele, scrie Lola, ca iarba adâncă. Doi, trei copii în sat nu au frunze, au, în schimb, o copilărie lungă. Sunt copii singuri la părinți, pentru că tatăl și mama lor sunt oameni

cu carte. Puricii de frunză fac din copiii mai mari copii mai mici, dintr-unul de patru ani unul de trei, dintr-unul de trei unul de un an. Și unul abia de o jumătate de an, scrie Lola, și unul abia născut. Și, cu cât puricii de frunză fac mai mulți frați, cu atât se scurtează copilăria.

Un bunic spune: Foarfeca mea de vie. Îmbătrânesc și mă fac tot mai scund și mai slab. Dar unghiile mele cresc tot mai repede și mai groase, își tăia unghiile cu foarfeca de vie.

Un copil nu se lasă să i se taie unghiile. Doare, spune copilul. Mama leagă copilul cu cordoanele de la rochii de scaun. Copilul are ochi tulburi și țipă. Foarfeca de unghii îi cade mamei des din mână. Pentru fiecare deget cade foarfeca pe jos, gândește copilul.

Pe un cordon, pe cel verde ca iarba, picură sânge. Copilul știe: Când sângerezi, mori. Ochii copilului sunt umezi și văd cum mamei i se spălăcesc trăsăturile. Mama iubește copilul. Îl iubește ca pe un viciu și nu se poate abține deoarece conștiința ei este la fel de legată de iubire ca și copilul de scaun. Copilul știe: Mama trebuie să taie mâinile în iubirea ei captivă. Trebuie să-și vâre degetele tăiate în buzunarul capotului și să meargă în curte, ca și când degetele ar trebui aruncate. Acolo, în curte, unde nu o mai vede nimeni, va trebui să mănânce degetele copilului.

Copilul bănuiește că seara mama va minți și va da afirmativ din cap când bunicul o va întreba: Ai aruncat degetele.

Și ce va face el însuși seara bănuiește copilul. Că va spune *degetele le-a*, că va descrie tot.